

Pale ena e bua ka Bonisile John Kani.

O tswetswe ka 1943 New Brighton motseng wa Gqeberha. Ho tloha bonyaneng a rata dipapadi tsa kalaneng le dipale.

Moshanyana enwa wa Eastern Cape o hotse a tumme jwaloka sebapadi sa kalaneng, mongodi le molaodi.

Nkgonae o ile a mo tsebisa ka dipale.

O ile a mo phetela ditshomo tse ngata, a ba a mo ruta ho qapa dipale.

Mantsiboya a mang le a mang pele ba robala, nkgonae o ne a mo phetela dipale.

Ene ele dipale tse tshosang, tse buang ka moloi ya neng a ena le meno le manala a matelele!

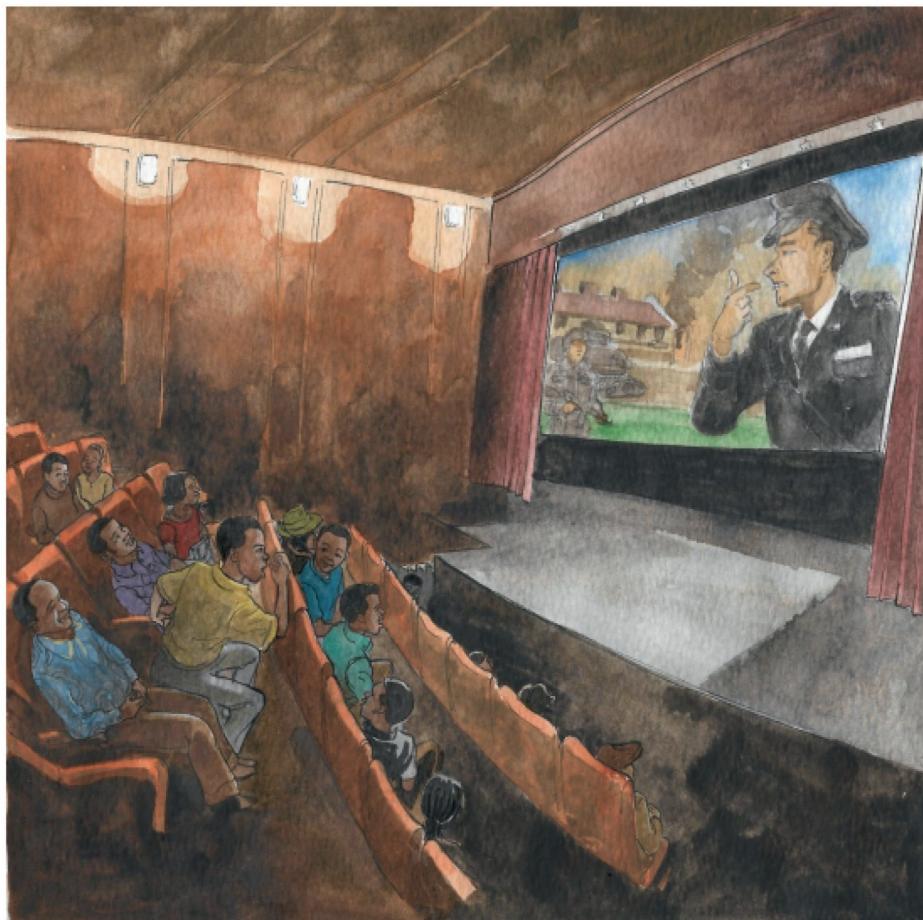

Ka tsatsi le leng nkgonae a kopa John ho mo phetela pale.

Yaba o qala ka hore, "Kgale kgale ho ne ho ena le nkongo ya neng a rata hore bana ba mo qoqele dipale!"

John o ne a natefelwa ke ho pheta dipale. Yaba o qala ho ba sebapadi sa dipale tsa pabalo sekolong.

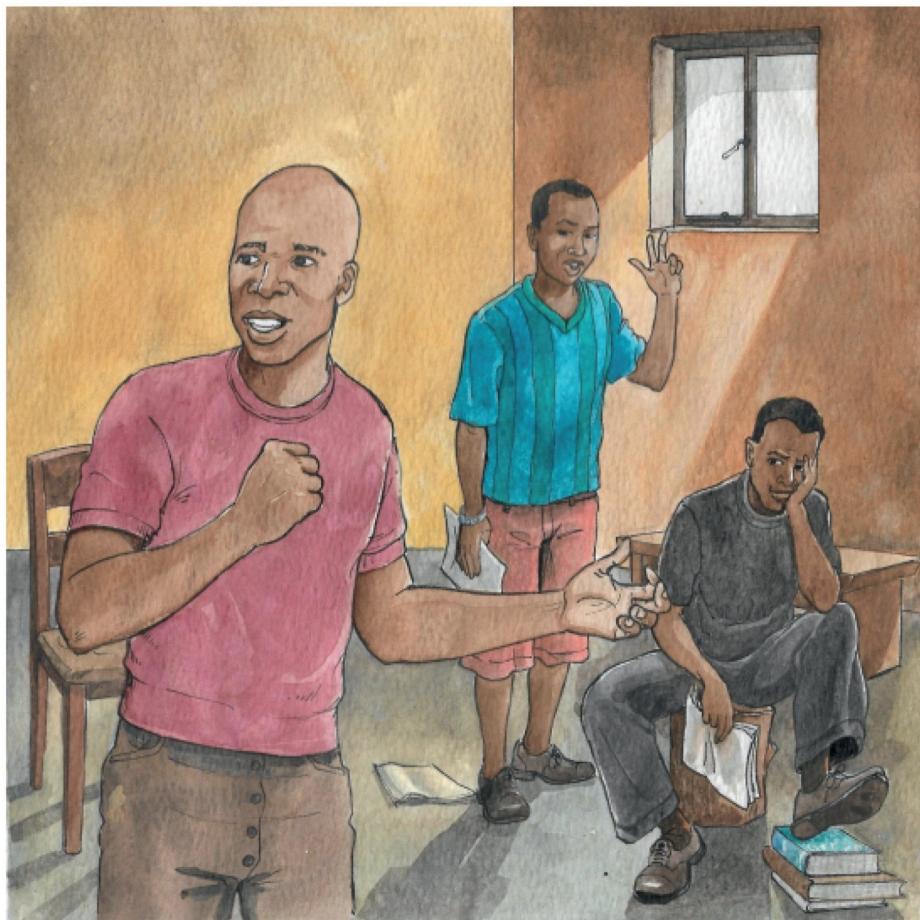
Papalo ke pale e etswang ke dibapadi.

Dibapadi di ka fetola mantswe a tsona hore e be batho ba sele. Ebe dibapadi tsa mefuta e fapaneng dipapalong le di filiming.

Ha John a sa le monyane, o ne a shebella difilimi le metswalle ya hae e neng e sa utlwisisi Senyesemane hantle.

John o ne a tolokela metswalle ya hae, a ntse a bapala dibapadi tse fapaneng.

Ha John a qeta sekolong se phahameng, o ile a sebetsa faboriking.

O ile a hokahana le dibapadi tsa kalaneng, tseo di neng di ena le mesebetsi e meng. Boholo e ne e le dibapadi tsa batho ba batsho.

John are, "Re ne re se sehlopha sa dipapadi feela. Re ne re le masole kalaneng. Re sebedisitse kalana ho pepesa dintho tse sa lokang."

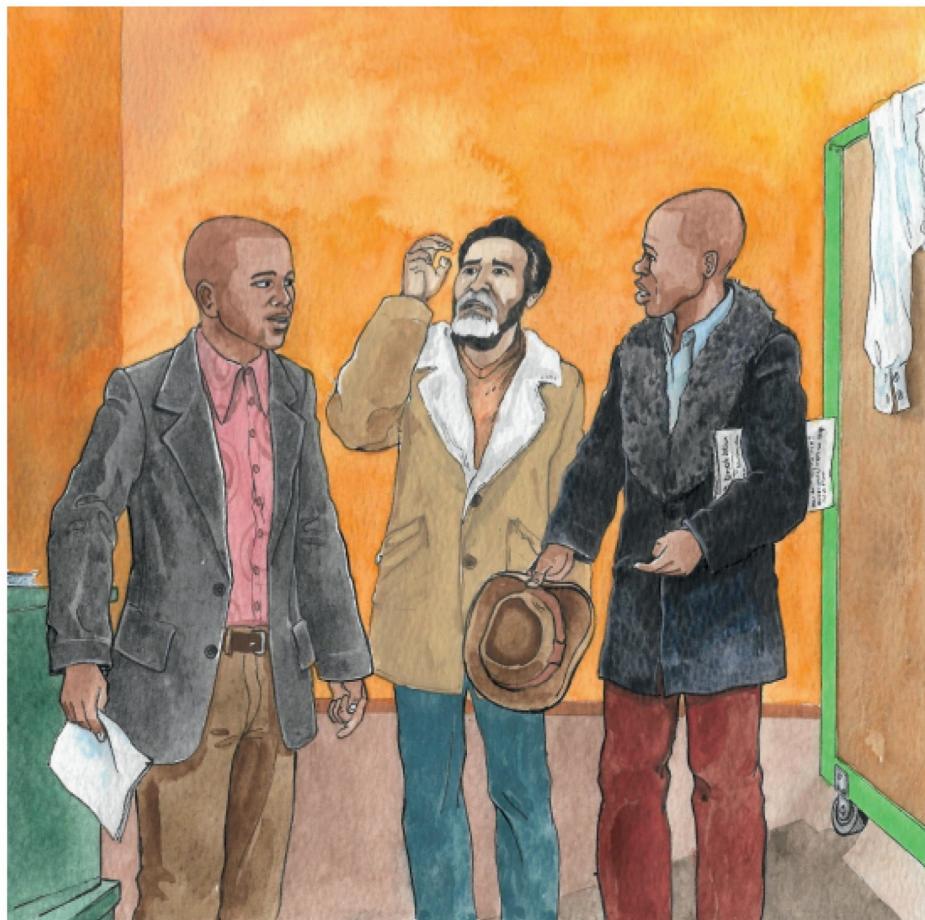

Ka nako ena John e ile ya eba motswalle le Winston Ntshona. Ba qala ho qapa dipapalo mmoho.

Ba ne ba le mmoho papalong e bitswang *Serpent Players*.

Tshebetso ya pele ya sehlopha sena e bile Snake pit, seo sona seneg se sena letho, serapeng sa diphoofolo Gqeberha.

Ke ka hoo ba ileng ba ipitsa dibapadi tsa *Serpent*.

Dibapadi tsa *Serpent* di ne di laolwa ke Anthol Fugard, e leng sebapadi le mongodi.

Anthol, John le Winston, ba sebeditse mmoho ho qapa dipapalo tse pedi dilemong tsa bo 1970.

Dipapalo tsena di ne di bua ka ditlamorao tsa mmuso wa kgatello bathong ba batsho. Dipapalo tsena di bitswa *Sizwe Banzi is Dead* le *The Island*.

Sizwe Banzi is Dead e bua ka molao wa dipasa, moo batho ba batsho ba neng ba tshwanetse ho jara dipasa hohle moo ba yang.

Sizwe Banzi ha a kgone ho sebetsa hobane a sa fumane tumello paseng ya hae.

The Island e bua ka banna ba babedi ba Robben Island, teronko e kgolo ya batshwaruwa ba dipolotiki.

Ka selemo sa 1975, John le Winston, ba ile ba hapa kgau ya Tony Awards bakeng sa *Sizwe Banzi is Dead* le *The Island*.

Tony Awards ke kgau ya bohlokwa ya lefatshe ka bophara bakeng sa mosebetsi o motle fietheng. (Dipapalo tsena di bapalwa fietheng.)

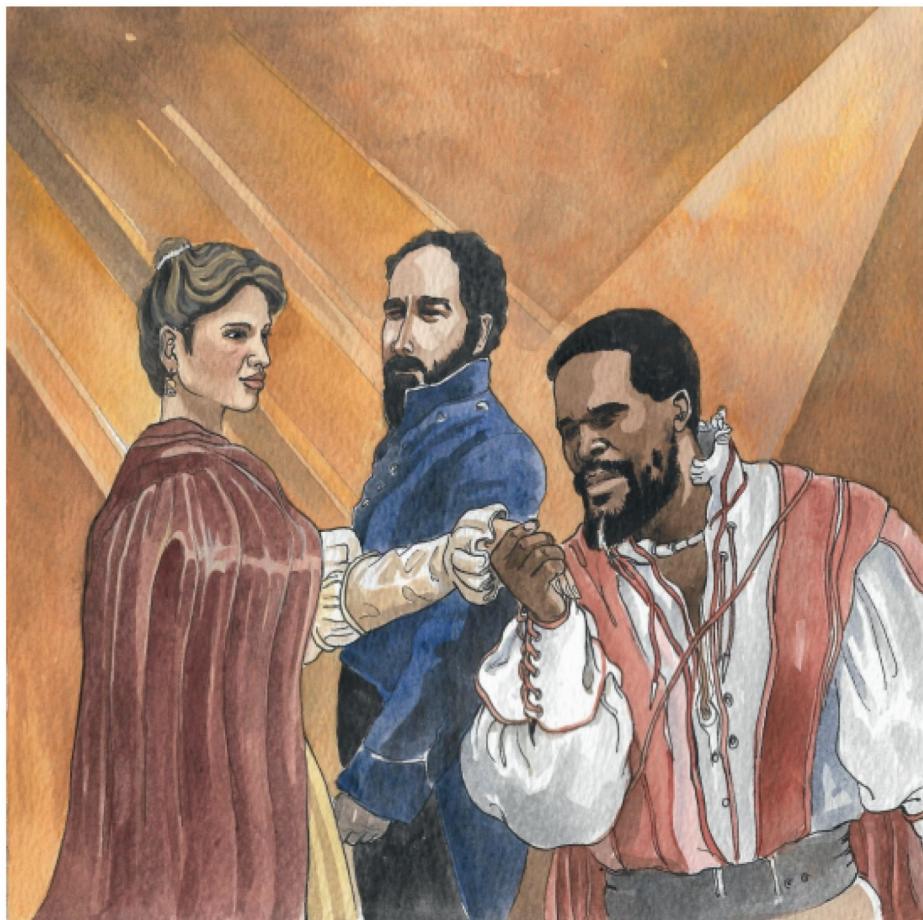
John o ile a qala ho sebetsa le molaodi wa fietha ya bitswang Barney Simon.

John le Barney ba ile ba theha laboratori ya *Market Theatre*, eo e leng karolo ya *Market Theatre* e Johannesburg.

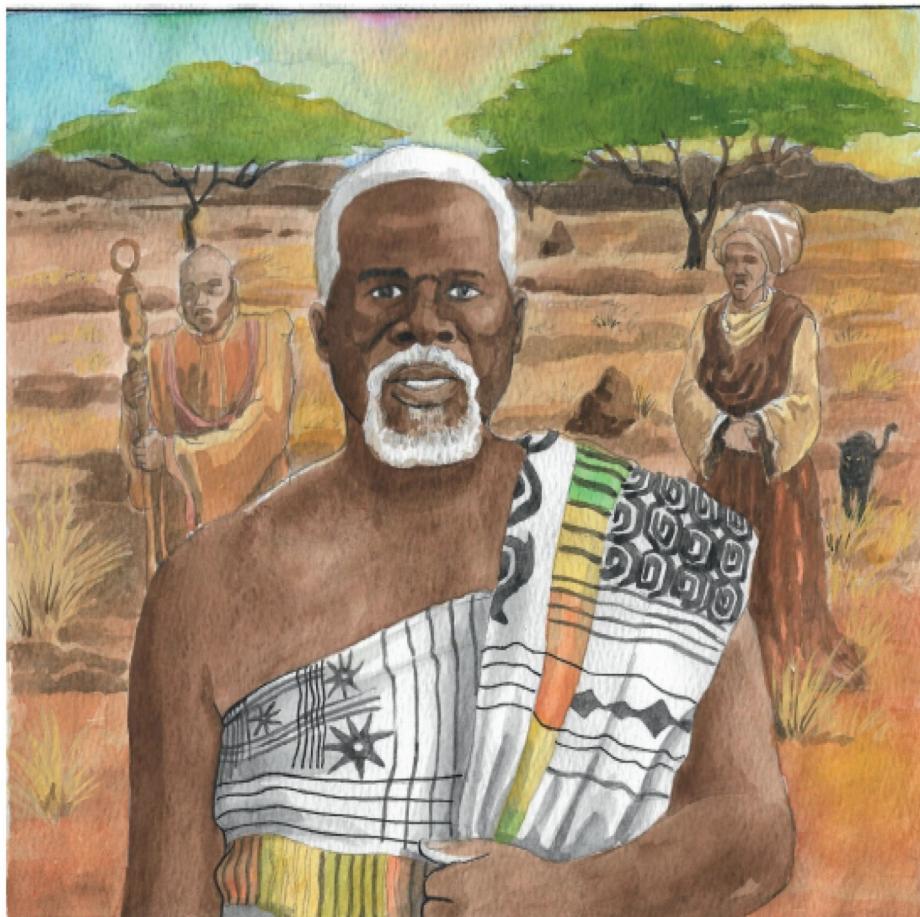
Laboratori e kwetlisa batho ba batlang ho sebetsa fietheng, haholoholo ho ba dibapadi.

Ka selemo sa 2014, *Market Theatre* e ile ya fetolela lebitso la yona ho *John Kani Theatre*, e le ketso ya ho mo tlotla.

Ka 2002, John o ile a ngola papalo ya hae ya pele a le mong. E bitswa *Nothing but the truth* yona e itshetlehile ho Afrika Borwa ka mora puso ya kgethollo.

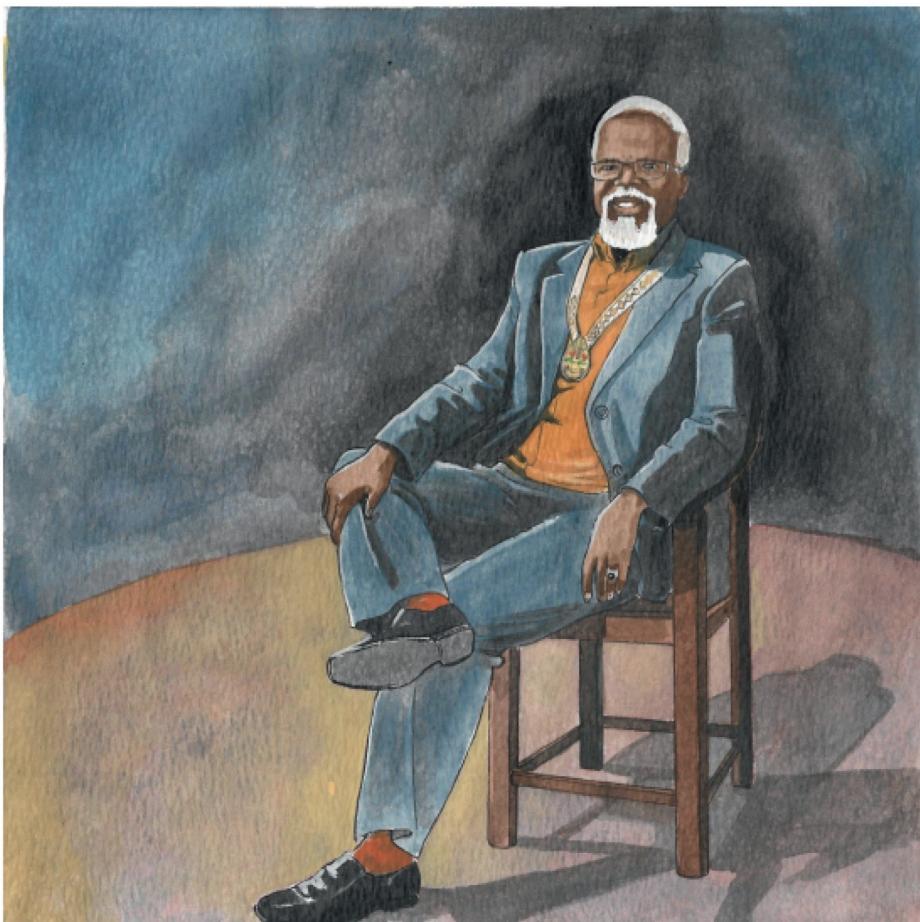
Dilemong tse ngata, John e bile sebapadi dipapalong tse ngata jwaloka *Othello* ya William Shakespeare, le *Miss Julie* ya August Strindberg.

John o ile ya eba sebapadi thelebesheneng le di filiming. Ka selemo sa 2016, o bapatse karolo ya *T'Chaka of Wakanda* filiming e bitswang *Captain America: Civil war*.

Ka mora dilemo tse pedi, o ile ya eba sebapadi papalong ya King of Wakanda filiming ya *Black Panther*.

John o ile a sebedisa sexhosa e le puo ya Wakanda!

Ka selemo sa 2005, John o ile a fuwa Kgau ya *The Order of Ikhhamanga* ke mmuso wa Afrika Borwa.

Kgau ena e fuwa batho ba bontshitseng katileho e kholo ho tsa fietha, dingolwa, kapa boqolotsi.

Le kajeno John o ntse a ngola, e le sebapadi, le ho sebetsa fietheng.

—Hona ke hoo John a ho buang ka katileho ya
hae:

1. “Fietha, bongodi le ho ba sebapadi ho entse
hore ke ikamahanye le botho ba ka bo ka
hare ho nna, moyeng wa ka.”
2. O nahana hore o bolelang ka hona? Qoqa le
babang ka hona.

—Dipotso

1. Ke mang ya susumediteng John Kani ho pheta dipale. Tshehetsa Karabo ya hao.
2. Hlalosa hore batho ba latelang ba etsang fietheng: sebapadi, mongodi, molaodi.
3. Lebitso la sethatong la *The Serpent Players* e ne e le lefe?
4. Etsa dipatliso tsa hore ebe motseng wa heno hore ebe ho na dibapadi tsa tiatareng.
5. Dibapadi tsa kalaneng di tuma jwang ka mesebetsi ya tsona?
6. Maikutlo a hao ke afe ka mesebetsi ya dibapadi tsa kalaneng le dibini?
7. John Kani o re, “Re ne re sebedisa bonono ho ipelaetsa.” Ebe ke boipelaetso bo feng boo ba buang ka bona?
8. Hobaneng o nahana hore batho ba sebedisa bonono ho bua ka dintho tse sa lokang setjhabeng?

Pale ena e qapuwe le ho ngolwa ka Tshivenda, e le karolo ya projeke ya 2021 ya Zenex Ulwazi Lwethu ya dibuka tse balwang.